

Planowany rozwój energetycznych sieci przesyłowych w województwie mazowieckim

Urszula Gadomska, Beata Gochnio, Elżbieta Polak

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia zbiorcze zestawienie zamierzeń inwestycyjnych, dotyczących energetycznych sieci przesyłowych planowanych w województwie mazowieckim, które zostały określone w różnych dokumentach, obowiązujących na koniec 2018 r.

Budowa i przebudowa linii elektroenergetycznych najwyższych napięć oraz gazociągów wysokiego ciśnienia z infrastrukturą towarzyszącą to inwestycje rządowe, realizowane przez przedsiębiorstwa energetyczne, funkcjonujące jako spółki skarbu państwa. Tylko część z planowanych przedsięwzięć (inwestycje ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm lub organy rządu) obligatoryjnie ujęta jest w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. W ostatnich latach realizacja większości planowanych przesyłowych sieci energetycznych przebiega według procedur określonych w dwóch tzw. specustawach energetycznych: przesyłowej i gazowej. Zgodnie z ich zapisami, w sprawach związanych z wydaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji oraz o pozwoleniu na budowę, nie mają zastosowania przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Oznacza to możliwość realizacji zamierzeń nieujętych w dokumentach planistycznych – zarówno poziomu regionalnego, jak i gminnego.

W związku z tym, że inwestycje energetyczne budzą wielkie protesty społeczne, zasadnym było opracowanie w tym zakresie kompleksowej informacji, która może zostać wykorzystana przez samorządy gminne w procesach negocjacji z przedsiębiorstwami energetycznymi oraz konsultacji z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi.

Słowa kluczowe: sieci energetyczne, inwestycje, specustawy

Wstęp

Pod pojęciem sieci przesyłowych (transportowych) należy rozumieć – na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne – „sieć gazową wysokich ciśnień, z wyłączeniem gazociągów kopalnianych i bezpośrednich, albo sieć elektroenergetyczną najwyższych lub wysokich napięć, za której ruch sieciowy jest odpowiedzialny operator systemu przesyłowego”. Operatorami systemów przesyłowych w Polsce są dwie spółki akcyjne, których jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa: Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. i Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.). W świetle ww. zapisów ustawowych, o uznaniu sieci gazowej wysokiego ciśnienia i sieci elektroenergetycznej najwyższego lub wysokiego napięcia za przesyłową decyduje kryterium dotyczące jej operatora. Ponieważ w województwie mazowieckim sieci tego rodzaju należą także do operatorów dystrybucyjnych, w niniejszym opracowaniu za przesyłowe uznano:

wszystkie sieci elektroenergetyczne najwyższych napięć (400 kV i 220 kV), należące głównie do PSE S.A., z wyjątkiem fragmentu sieci 220 kV na terenie Warszawy, którego właścicielem jest innogy Stoen Operator Sp. z o.o. oraz **wszystkie gazociągi wysokiego ciśnienia** (powyżej 1,6 MPa do 10 MPa włącznie), z których część jest zarządzana przez operatora przesyłowego, a część przez kilku operatorów dystrybucyjnych. Największym z nich jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. (PSG Sp. z o.o.) – spółka Skarbu Państwa, funkcjonująca w Grupie Kapitałowej Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo.

Wyżej wymienione przedsiębiorstwa energetyczne realizują inwestycje na podstawie planów rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię i paliwa gazowe, sporządzanych obligatoryjnie, na co najmniej trzyletnie okresy. Przedmiotowe plany uwzględniają m.in. ustalenia krajowych, wojewódzkich i gminnych dokumentów planowania przestrzennego oraz politykę energetyczną państwa.

Realizacja energetycznych sieci przesyłowych na podstawie specustaw

W ostatnich latach realizacja większości planowanych przesyłowych sieci energetycznych przebiega według procedur określonych w tzw. specustawach energetycznych:

- specustawie gazowej, czyli ustawie z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (dwukrotnie nowelizowanej: w 2014 i 2018 r.),
- specustawie przesyłowej, czyli ustawie z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (znowelizowanej w 2017 r.).

Zgodnie z zapisami ww. ustaw, w sprawach związanych z realizacją określonych w nich inwestycji nie mają zastosowania przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Oznacza to możliwość realizacji linii energetycznych z infrastrukturą towarzyszącą nieujętych w dokumentach planistycznych – zarówno poziomu regionalnego, jak i gminnego.

Organem właściwym do ustalenia lokalizacji inwestycji, realizowanych w trybie specustaw, a także wydania pozwoleń na ich budowę jest właściwy miejscowo wojewoda.

Udział samorządu województwa w procesie ustalania lokalizacji ograniczony jest jedynie do przedstawienia opinii (ustawy nie precyzują jej zakresu), która nie jest wiążąca przy wydawaniu decyzji w wyżej wymienionych sprawach. Zarząd Województwa Mazowieckiego, opiniując przedkładane przez inwestorów materiały do wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji, nie odnosi się do ich szczegółowego usytuowania.

Istotną przesłanką wprowadzenia przedmiotowych specustaw była potrzeba efektywnego i terminowego wykorzystania funduszy Unii Europejskiej (UE) przeznaczonych na realizację strategicznych inwestycji energetycznych w kolejnych okresach programowania.

Specustawa gazowa z 2009 r. miała na celu usprawnienie i przyspieszenie procesów planowania i budowy terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego (tzw. terminalu LNG) w Świnoujściu, który jest obecnie jednym z głównych – alternatywnych

w stosunku do importu z Rosji – źródeł gazu ziemnego dla Polski. Zapisy przedmiotowej ustawy dotyczą także inwestycji towarzyszących terminalowi, obejmujących elementy strategicznej infrastruktury przesyłowej, umożliwiającej przesył gazu ze Świnoujścia w głąb kraju. W pierwotnej wersji ustawy, na terenie województwa mazowieckiego, była to tylko rozbudowa jednego gazociągu, będącego m.in. głównym kierunkiem zasilania Warszawy. W nowelizacjach z 2014 r. i 2018 r. do ustawy wprowadzono szereg kolejnych inwestycji, w tym budowę gazociągu międzysystemowego Polska – Litwa, integrującego systemy gazownicze krajów UE w basenie Morza Bałtyckiego. Do końca 2018 r. na terenie województwa mazowieckiego, w trybie specustawy gazowej, rozbudowano gazociąg Rembelszczyzna (gm. Nieporęt) – Gustorzyn (woj. kujawsko-pomorskie) oraz przystąpiono do budowy gazociągu z Rembelszczyzny do Elektrociepłowni (EC) Żerań w Warszawie.

Specustawa przesyłowa z 2015 r. ma zastosowanie do wybranych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć, uznanych przez UE za projekty wspólnego zainteresowania, które zgodnie z prawem unijnym powinny być traktowane priorytetowo. Inwestycje objęte przepisami przedmiotowej ustawy są niezbędne do: realizacji połączenia transgranicznego Polska – Litwa, wymiany mocy pomiędzy Polską i krajami ościennymi oraz do wyprowadzenia mocy z odnawialnych źródeł energii. Pierwotna wersja tej ustawy uwzględniała na obszarze województwa mazowieckiego budowę pięciu linii 400 kV. W wyniku jej nowelizacji w 2017 r. do inwestycji strategicznych zaliczono budowę kolejnych dwóch linii 400 kV i rozbudowę lub przebudowę dwóch linii 220 kV. Do końca 2018 r. w trybie specustawy przesyłowej wybudowano linie: Kozienice – Siedlce Ujrzanów i Ostrołęka – Olsztyn Mątki oraz rozpoczęto realizację linii pomiędzy Warszawą a Siedlcami.

Planowane inwestycje w zakresie energetycznych sieci przesyłowych

Aktualnymi na koniec 2018 r. **dokumentami poziomu krajowego**, przyjętymi przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów lub właściwych ministrów, zawierającymi ustalenia dotyczące rozbudowy energetycznych sieci przesyłowych, są:

- dwie specustawy energetyczne – omówione wcześniej,
- *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. (KPZK),
- *Kontrakt Terytorialny dla Województwa Mazowieckiego* zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 14 listopada 2014 r.,
- *Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020* (LPS POLIŚ 2014–2020) zatwierdzona przez Ministra Energii 29 października 2018 r.,
- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020* (z perspektywą do 2030 r.), tzw. SOR, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r.

Większość powyższych dokumentów zawiera imienne wykazy inwestycji energetycznych (KPZK dodatkowo również schematyczne mapy), z wyjątkiem Kontraktu

Terytorialnego, uwzględniającego przedsięwzięcia priorytetowe w formie zapisów ogólnych (uszczegółowienie znalazło się w POIiŚ 2014–2020) oraz SOR, w której planowane inwestycje przedstawione są wyłącznie na schematycznej mapie. Należy zauważyć, że przedmiotowa mapa (Rysunek 19 w SOR) nie zawiera wszystkich inwestycji wykazanych w specustawach energetycznych.

Inwestycje elektroenergetyczne i gazowe realizowane są przez przedsiębiorstwa energetyczne na podstawie **planów rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię i paliwa gazowe**, sporządzanych obligatoryjnie, na co najmniej trzyletnie okresy (zgodnie z wymogami Prawa Energetycznego). Dokumenty te są okresowo aktualizowane – co 3 lata w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną oraz co 2 lata w zakresie zapotrzebowania na paliwa gazowe. Projekty planów rozwoju są opiniowane przez zarządy województw (ww. ustawa nie precyzuje zakresu tej opinii) i uzgadniane z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki, który jest centralnym organem administracji rządowej.

Ze względu na ograniczony horyzont czasowy, plany przedsiębiorstw nie zawierają wszystkich inwestycji, ustalonych w ww. dokumentach krajowych, zawierają natomiast szereg innych przedsięwzięć, m.in. dotyczących przebudowy i modernizacji istniejących sieci. Aktualne edycje tych planów zostały pozytywnie zaopiniowane przez Zarząd Województwa Mazowieckiego, ze względu na realizację podstawowego celu w zakresie rozwoju systemów energetycznych, określonego w dokumentach strategicznych i planistycznych regionu, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.

Wszystkie planowane w województwie mazowieckim inwestycje dotyczące systemu elektroenergetycznego najwyższych napięć oraz systemu gazowego wysokiego ciśnienia, określone w dokumentach obowiązujących na koniec 2018 r., zostały zestawione w załączonych tabelach oraz przedstawione na rysunkach. Znaczna część projektowanych sieci znajduje się obecnie w fazie analiz lokalizacyjnych. Należy spodziewać się, że najbardziej konfliktowe będzie ustalenie przebiegu inwestycji liniowych, mimo że niektóre z nich będą realizowane z maksymalnym (w miarę możliwości technicznych) wykorzystaniem tras sieci istniejących.

Tabela 1. Planowane inwestycje w zakresie sieci elektroenergetycznych najwyższych napięć (stan na koniec 2018 r.)

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
1.	Budowa linii Ostrołęka – Stanisławów (z wykorzystaniem trasy istniejącej linii 220 kV)	400 kV	Istniejąca linia przebiega w gminach: m. Ostrołęka, Rzekuń, Troszyn, Czerwin, Goworowo, Wąsewo, Długosiodło, Brańszczyk, Wyszków, Łochów, Jadów, Strachówka, Korytnica, Dobrze, Stanisławów	Specustawa przesyłowa (pkt 3 wykazu strategicznych inwestycji) KPZK LPS POIiŚ 2014–2020 SOR Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
2.	Budowa linii Kozienice – Miłosna (z wykorzystaniem trasy istniejącej linii 400 kV) wraz z rozbudową stacji 400/220/110 kV Miłosna	400 kV	Wg uzasadnienia do projektu zmiany specustawy przesyłowej – wzdłuż istniejącej linii w gminach: Kozienice, Magnuszew, Wilga, Sobienie Jeziory, Karczew, Celestynów, m. Otwock, Wiązowna, Halinów, m. Sulejówek	Specustawa przesyłowa (pkt 24 wykazu strategicznych inwestycji) Wniosek lokalizacyjny na podst. specustawy dla rozbudowy stacji Miłosna	PSE S.A.

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
3.	Budowa linii wraz ze zmianą układu sieci najwyższych napięć pomiędzy aglomeracją warszawską a Siedlcami (pomiędzy nacięciami linii Stanisławów – Narew, Stanisławów – Siedlce Ujrzanów, Kozienice – Siedlce Ujrzanów)	400 kV	Wg wydanej decyzji lokalizacyjnej – w gminach: Wierzbno, Dobrze, Kałuszyn, Cegłów, Latowicz, Wodynie	Specustawa przesyłowa (pkt 25 wykazu strategicznych inwestycji)	PSE S.A.
				SOR	
				Decyzja lokalizacyjna na podst. specustawy	
4.	Budowa linii Kozienice – Ołtarzew	400 kV	W trakcie analiz - pomiędzy gminami: Kozienice i Ożarów Mazowiecki	Specustawa przesyłowa (pkt 7 wykazu strategicznych inwestycji)	PSE S.A.
				KPZK	
				SOR	
				Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	
5.	Budowa linii Płock – Olsztyn Mątki	400 kV	W trakcie analiz – pomiędzy gminą Stara Biała a granicą województw: mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego	Specustawa przesyłowa (pkt 5 wykazu strategicznych inwestycji)	PSE S.A.
				KPZK	
6.	Budowa linii Siedlce Ujrzanów – linia Narew – Stanisławów	400 kV	W trakcie analiz – pomiędzy gminą Siedlce a linią Narew – Stanisławów	KPZK	PSE S.A.
				SOR	

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
7.	Budowa linii Ostrołęka – Ełk (z wykorzystaniem trasy istniejącej linii 220 kV)	400 kV	Istniejąca linia przebiega w gminach: m. Ostrołęka, Rzekuń, Lelis	SOR	PSE S.A.
8.	Budowa linii Kozienice – Puławy(jako wpięcie w istniejącą linię Kozienice – Ostrowiec)	400 kV	W trakcie analiz – pomiędzy gminą Kozienice a granicą województw: mazowieckiego i lubelskiego	KPZK Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
9.	Budowa linii Lublin Wschód – Siedlce Ujrzanów	400 kV	W trakcie analiz – pomiędzy gminą Siedlce a granicą województw: mazowieckiego i lubelskiego	KPZK	PSE S.A.
10.	Rozbudowa lub przebudowa linii Kozienice – Rożki	220 kV	Wg uzasadnienia do projektu zmiany specustawy przesyłowej – wzdłuż istniejącej linii w gminach: Kozienice, Głowaczów, Jastrzębia, m. Radom, Jedlińsk, Zakrzew, Wolanów, Kowala	Specustawa przesyłowa (pkt 27 wykazu strategicznych inwestycji)	PSE S.A.
11.	Rozbudowa lub przebudowa linii Rożki – Kielce	220 kV	Wg uzasadnienia do projektu zmiany specustawy przesyłowej – wzdłuż istniejącej linii w gminach: Kowala, Orońsko, Szydłowiec, Chlewiska	Specustawa przesyłowa (pkt 28 wykazu strategicznych inwestycji)	PSE S.A.

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
12.	Modernizacja linii Płock – Miłosna	400 kV	Istniejąca linia przebiega w gminach: Stara Biała, Bielsk, Radzanowo, Bulkowo, Bodzanów, Mała Wieś, Wyszogród, Młodzieszyn, Brochów, Sochaczew, Kampinos, Błonie, Leszno, Ożarów Mazowiecki, Stare Babice, Izabelin, m. Warszawa, Łomianki, Jabłonna, Nieporęt, Radzymin, Klembów, Wołomin, Poświętne, m. Zielonka, Halinów, m. Sulejówek, Wiązowna	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A. PSE S.A.
13.	Modernizacja linii Grudziądz Węgrowo – Płock	400 kV	Istniejąca linia przebiega w gminach: Szczutowo, Sierpc, Mochowo, Gozdowo, Stara Biała	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
14.	Budowa linii EC Siekierki – Warszawa Towarowa	220 kV	m. Warszawa	KPZK	PSE S.A.
15.	Budowa linii EC Siekierki – Piaseczno	220 kV	Wg gminnych dokumentów planistycznych – w gminach: m. Warszawa, Piaseczno i ew. Konstancin-Jeziorna	KPZK	PSE S.A.
16.	Budowa linii Miłosna – EC Siekierki	220 kV	Wg gminnych dokumentów planistycznych – w gminach: Wiązowna, m. Sulejówek, m. Warszawa	KPZK	PSE S.A.

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
17.	Modernizacja linii Ołtarzew – Mory	220 kV	Istniejąca linia przebiega w gminach: Ożarów Mazowiecki, m. Warszawa	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
18.	Modernizacja linii Mory – Warszawa Towarowa	220 kV	Istniejąca linia przebiega w m. Warszawa	Plan rozwoju RWE Stoen Operator Sp. z o.o. na lata 2017–2022 (obecnie innogy Stoen Operator Sp. z o.o.)	innogy Stoen Operator Sp. z o.o.
19.	Budowa stacji Wyszków (wprowadzonej do linii Ostrołęka – Stanisławów)	400(220)/110 kV	Brańszczyk i ew. Wyszków	KPZK	PSE S.A.
				LPS POIiŚ 2014–2020	
				Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	
20.	Budowa stacji EC Siekierki (poprzez rozbudowę istniejącej 110/SN)	400(220)/110 kV	m. Warszawa	KPZK	PSE S.A.
21.	Budowa stacji Warszawa Praga (poprzez rozbudowę istniejącej 110/SN)	220/110 kV	m. Warszawa	KPZK	PSE S.A.
				Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	
22.	Rozbudowa stacji Ostrołęka (II etap)	400/220/110 kV	m. Ostrołęka	KPZK	PSE S.A.
				Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	
23.	Rozbudowa stacji Stanisławów	400/110 kV	Stanisławów	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
24.	Rozbudowa stacji Mościska	400/110 kV	m. Warszawa	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
25.	Rozbudowa stacji Mory	220/110 kV	m. Warszawa	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
26.	Rozbudowa stacji Piaseczno	220/110 kV	Piaseczno	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
27.	Modernizacja stacji Rożki	220/110 kV	Kowala	Plan rozwoju PSE S.A. na lata 2016–2025	PSE S.A.
28.	Modernizacja stacji Warszawa Towarowa	220/110 kV	m. Warszawa	Plan rozwoju RWE Stoen Operator Sp. z o.o. na lata 2017–2022 (obecnie innogy Stoen Operator Sp. z o.o.)	innogy Stoen Operator Sp. z o.o.
Inwestycje ustalone w specustawie przesyłowej					

Źródło: opracowanie własne na podstawie: specustawy przesyłowej, KPZK, LPS POLIŚ, SOR, planów rozwoju i danych operatorów elektroenergetycznego systemu przesyłowego, decyzji lub wniosków lokalizacyjnych

Tabela 2. Planowane inwestycje w zakresie sieci gazowych wysokiego ciśnienia
 (stan na koniec 2018 r.)

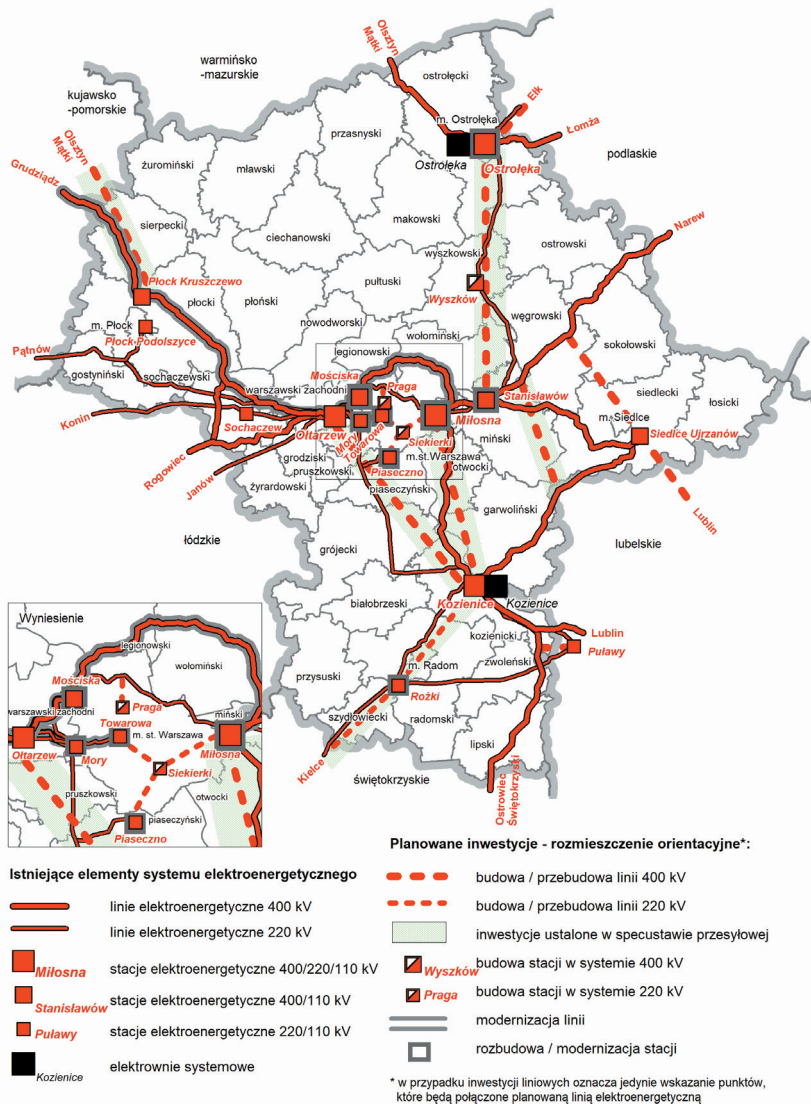
Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
1.	Budowa międzysystemowego gazociągu stanowiącego połączenie systemów przesyłowych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Litewskiej	DN 700	I wariant – powiązanie z tłocznią Rembelszczyzna w gminie Nieporęt (odstępiono od realizacji) II wariant – powiązanie z tłocznią Hołowczycew gminie Sarnaki, wg wniosków lokalizacyjnych – w gminach: Sarnaki, Boguty-Pianki, Andrzejewo	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. x) KPZK (I wariant) SOR (II wariant) Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2016–2025 (I wariant) Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2018–2027 (II wariant) Wnioski lokalizacyjne na podst. specustawy dla fragmentów inwestycji o relacji Hołowczyce – Rudka Skroda w woj. podlaskim (II wariant)	GAZ-SYSTEM S.A.

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
2.	Budowa gazociągu Rembelszczyzna - Mory - Wola Karczewska (rozbudowa zachodniej części "warszawskiego pierścienia gazowego")	DN 700	Wg wniosku lokalizacyjnego – wzdłuż istniejącego gazociągu (częściowo z dużym przesunięciem) – w gminach: Nieporęt, Jabłonna, m. Warszawa, Łomianki, Stare Babice, Ożarów Mazowiecki, m. Piastów, m. Pruszków, Brwinów, Michałowice, Nadarzyn, Raszyn, Lesznowola, Piaseczno, Góra Kalwaria, Karczew, m. Otwock, Celestynów, Wiązowna	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. r)	GAZ-SYSTEM S.A.
				SOR	
				Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2018–2027	
3.	Budowa gazociągu Rembelszczyzna – Wronów (rozbudowa istniejącego gazociągu)	DN 1000	W trakcie analiz – pomiędzy gminami Nieporęt a granicą województw: mazowieckiego i lubelskiego	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. q)	GAZ-SYSTEM S.A.
				KPZK	
				Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2018–2027	
4.	Budowa gazociągu Gustorzyn – Tworóg (w tym rozbudowa istniejącego gazociągu Gustorzyn – Leśniewice)	b. d.	W trakcie analiz	specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. s)	GAZ-SYSTEM S.A.
				SOR (tylko fragment inwestycji)	
				Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2018–2027 (tylko fragment inwestycji)	

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
5.	Budowa gazociągu Wronów – Odolanów	DN 1000	Wg wniosku lokalizacyjnego – w gminach: Mogielnica, Wyśmierzyce, Radzanów, Stara Błotnica, Białostrzegi, Jedlińsk, Głowaczów, Kozienice, Sieciechów, Gniewoszków	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. t)	GAZ-SYSTEM S.A.
				Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2018–2027	
				Wniosek lokalizacyjny na podst. specustawy dla fragmentu inwestycji o relacji Wronów – Rawa Mazowiecka	
6.	Budowa gazociągu Płońsk – Olsztyn (rozbudowa istniejącego gazociągu)	b. d.	W trakcie analiz	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. u)	GAZ-SYSTEM S.A.
7.	Budowa gazociągu Rembelszczyzna – EC Żerań	DN 500	Wg wydanej decyzji lokalizacyjnej – w gminach: Nieporęt, m. Warszawa	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. zh: „Budowa przyłączy i gazociągów służących do przyłączenia do systemu przesyłowego gazowego podmiotów przyłączanych”)	GAZ-SYSTEM S.A.
				Plan rozwoju PSG Sp. z o.o. na lata 2018–2022	
				Decyzja lokalizacyjna na podst. specustawy	

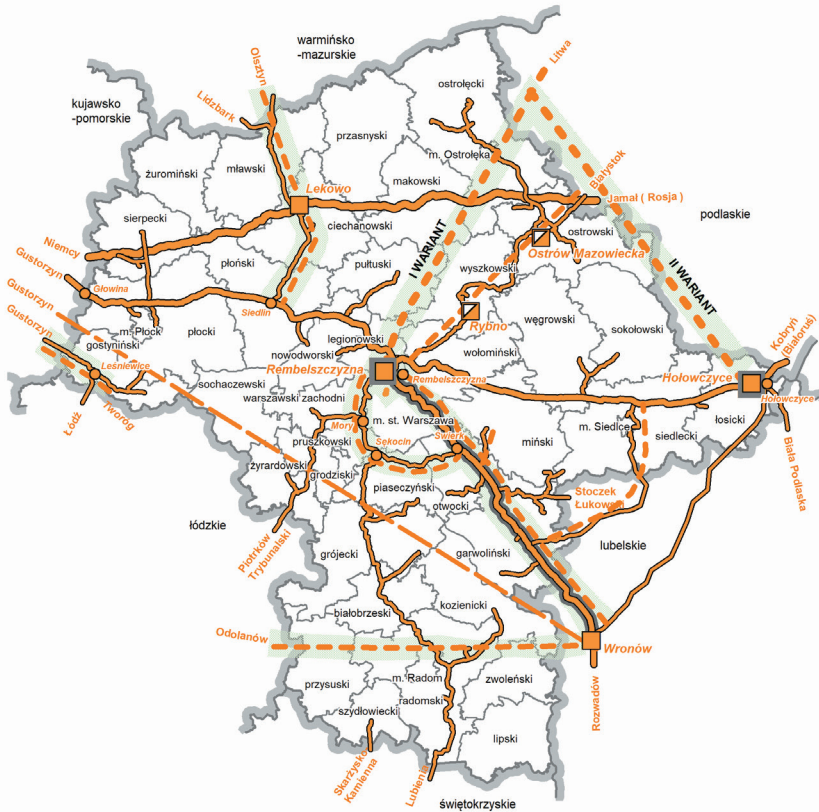
Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
8.	Modernizacja gazociągu Rembelszczyzna – Wronów	DN 500	Istniejący gazociąg przebiega w gminach: Nieporęt, m. Warszawa, m. Marki, m. Ząbki, m. Zielonka, m. Sulejówek, Wiązowna, m. Otwock, Celestynów, Kołbiel, Pilawa, Garwolin, m. Garwolin, Górzno, Sobolew, Trojanów	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. zg: „Budowa gazociągów w celu zmiany przebiegu trasy istniejących gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia albo ich odbudowa, rozbudowa, przebudowa, remont, rozbiórka lub zmiana sposobu użytkowania”) Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2018–2027 Wniosek lokalizacyjny na podst. specustawy dla fragmentu inwestycji na terenie m. Warszawy	GAZ-SYSTEM S.A.
9.	Budowa gazociągu Wólka Radzymińska – Przyborowie (z wykorzystaniem trasy istniejącego gazociągu DN 250 Wólka Radzymińska – Białystok)	DN 700	Wg Planu rozwoju PSG Sp. z o.o. – w gminach: Nieporęt, Radzymin, Dąbrówka, Zabrodzie, Wyszków, Brańszczyk, Brok, Ostrów Mazowiecka	Plan rozwoju PSG Sp. z o.o. na lata 2018–2022	PSG Sp. z o.o.
10.	Budowa gazociągu Kołbiel – Stojadła (z wykorzystaniem trasy istniejącego gazociągu DN 100)	DN 200	Wg Planu rozwoju PSG Sp. z o.o. – w gminach: Kołbiel, Siennica, Mińsk Mazowiecki, m. Mińsk Mazowiecki	Plan rozwoju PSG Sp. z o.o. na lata 2018–2022	PSG Sp. z o.o.

Lp.	Inwestycja	Parametry	Lokalizacja [gminy w woj. mazowieckim]	Dokument uwzględniający inwestycję	Inwestor
11.	Przebudowa (modernizacja) gazociągu Gończyce – Siedlce na odcinku Gończyce – Jarczew (I etap)	DN 300	Wg Planu rozwoju PSG Sp. z o.o. – w gminach: Sobolew, Żelechów	Plan rozwoju PSG Sp. z o.o. na lata 2018–2022	PSG Sp. z o.o.
12.	Budowa tłoczni gazu Rybno i Ostrów Mazowiecka (na gazociągu Wólka Radzywińska – Przyborowie)	b. d.	Wg Planu rozwoju PSG Sp. z o.o. – w gminach: Wyszaków, Ostrów Mazowiecka	Plan rozwoju PSG Sp. z o.o. na lata 2018–2022	PSG Sp. z o.o.
13.	Rozbudowa tłoczni gazu Rembelszczyzna	b. d.	Nieporęt	Specustawa gazowa (art. 38 pkt 2 lit. z: „Budowa węzłów lub tłoczni gazu o przepustowości nie mniejszej niż 50 000 m ³ /h niezbędnych do funkcjonowania gazociągów przesyłowych”)	GAZ-SYSTEM S.A.
				KPZK Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2016–2025	
14.	Modernizacja tłoczni gazu Rembelszczyzna	b. d.	Nieporęt	Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2018–2027	GAZ-SYSTEM S.A.
15.	Modernizacja tłoczni gazu Hołowczyce	b. d.	Sarnaki	Plan rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2016–2025	GAZ-SYSTEM S.A.
16	Koncepcja budowy gazociągu przesyłowego gazu łupkowego Wronów – Gustorzyn	b. d.	W trakcie analiz	KPZK	GAZ-SYSTEM S.A.
Inwestycje ustalone w specustawie gazowej					

Ryc. 1. Planowane inwestycje w zakresie sieci elektroenergetycznych najwyższych napięć (stan na koniec 2018 r.)

Źródło: opracowanie MBPR na podstawie: specustawy przesyłowej, KPZK, LPS POIiŚ, SOR, planów rozwoju i danych operatorów elektroenergetycznego systemu przesyłowego, decyzji lub wniosków lokalizacyjnych

Istniejące elementy systemu gazowego

- gazociąg międzynarodowy
- gazociągi krajowe magistralne
- pozostałe gazociągi krajowe
- Lekowo tłocznie gazu
- Siedlce węzły systemowe

Planowane inwestycje - rozmieszczenie orientacyjne*

- budowa gazociągów międzynarodowych
- budowa / przebudowa gazociągów krajowych
- budowa gazociągu gazu łupkowego (uzależniona od analiz ekonomicznych)
- inwestycje ustalone w specustawie gazowej
- Rybno budowa tłoczni gazu
- modernizacja gazociągu
- rozbudowa / modernizacja tłoczni

* w przypadku inwestycji liniowych oznacza jedynie wskazanie punktów, które będą połączone planowanym gazociągiem

Ryc. 2. Planowane inwestycje w zakresie sieci gazowych wysokiego ciśnienia (stan na koniec 2018 r.)

Źródło: opracowanie MBPR na podstawie: specustawy gazowej, KPZK, SOR, planów rozwoju i danych operatorów systemów gazowych wysokiego ciśnienia, decyzji lub wniosków lokalizacyjnych

Inwestycje energetyczne w dokumentach planowania przestrzennego

Budowa i utrzymanie energetycznych sieci przesyłowych (transportowych) stanowi – zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami – cel publiczny (do celów publicznych nie jest natomiast zaliczona budowa i utrzymanie obiektów i urządzeń do produkcji energii). Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym inwestycje celu publicznego uwzględniane są w dokumentach planistycznych województwa oraz gmin. **W dokumentach gminnych obligatoryjnie należy umieścić ponadlokalne inwestycje z zakresu sieci energetycznych, ujęte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz będące przedmiotem decyzji o ustaleniu lokalizacji, wydanych przez wojewodę na podstawie specustaw.**

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa umieszcza się „inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (...), które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra”¹. W związku z powyższym *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* (PZPWM) uwzględnia inwestycje energetyczne, określone w przedmiotowych dokumentach, w tym w specustawach energetycznych – mimo braku w tych przepisach jednoznacznie określonego wymogu umieszczenia przedmiotowych inwestycji w planie województwa. Taki obowiązek istnieje natomiast w odniesieniu do gminnych dokumentów planistycznych – wydana przez wojewodę decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji „wiąże właściwe organy przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego”². Oznacza to, że musi być ona uwzględniona przy sporządzaniu lub zmianie gminnych dokumentów planistycznych, nawet wtedy, gdy nie jest umieszczona w planie województwa.

W odniesieniu do inwestycji, które nie zostały ustalone w dokumentach poziomu krajowego, w PZPWM dopuszczono „planowanie i realizację urządzeń niewymienionych imiennie w Planie, a także przebudowę, rozbudowę i korekty tras sieci istniejących, jeśli będzie to miało na celu optymalizację funkcji technicznych systemów energetycznych, minimalizację uciążliwości dla środowiska lub usunięcie kolizji przestrzennych – pod warunkiem braku sprzeczności z innymi ustaleniami Planu. Powyższe dotyczy w szczególności działań na rzecz rozwoju przesyłowych i dystrybucyjnych sieci energetycznych, zawartych w planach rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię i paliwa gazowe, które uzyskają pozytywną opinię Zarządu Województwa Mazowieckiego”.

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin województwa mazowieckiego na trasach planowanych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć i gazociągów wysokiego ciśnienia, w zdecydowanej większości nie

¹ Według interpretacji ww. przepisu „stanowienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym może nastąpić w różnych formach prawnych – w aktach prawa powszechnie obowiązującego (ustawy, rozporządzenia)” – Z. Niewiadomski (red.), *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, Komentarz*, Warszawa 2016, s. 399.

² Zgodnie z art. 13 ust. 2 specustawy gazowej oraz art. 11 ust. 2 specustawy przesyłowej.

uwzględniają tych zamierzeń lub uwzględniają je wyłącznie w zapisach, bez określenia ich lokalizacji na rysunkach. Nie będzie to jednak miało żadnego proceduralnego znaczenia dla realizacji inwestycji przygotowywanych i budowanych w trybie specustaw energetycznych, przewidzianym dla większości zamierzeń, których inwestorami są: PSE S.A. i GAZ-SYSTEM S.A.

Podsumowanie

W niniejszym artykule przeanalizowano i zbiorczo zestawiono zamierzenia inwestycyjne na terenie województwa mazowieckiego, planowane w ramach rozwoju sieci elektroenergetycznych najwyższych napięć oraz systemu gazowego wysokiego ciśnienia. Analiza dotyczyła inwestycji ujętych w dokumentach poziomu krajowego oraz w planach rozwoju przedsiębiorstw energetycznych, obowiązujących na koniec 2018 r. Znaczna część planowanych sieci i urządzeń podlega przepisom specustaw energetycznych, co oznacza możliwość realizacji inwestycji niezależnie od ustaleń wojewódzkich i gminnych dokumentów planowania przestrzennego.

W związku z tym, że inwestycje energetyczne budzą wielkie protesty społeczne, zasadnym było opracowanie kompleksowej informacji w tym zakresie, która może zostać wykorzystana przez samorządy gminne w procesach negocjacji z przedsiębiorstwami energetycznymi (inwestorami tych inwestycji) oraz konsultacji z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi.

W aktualnej sytuacji prawnej ustalenie lokalizacji przedmiotowych inwestycji może nastąpić w decyzji właściwego miejscowo wojewody, wydanej na podstawie specustawy gazowej lub specustawy przesyłowej na wniosek inwestora (w odniesieniu do zamierzeń uwzględnionych w tych przepisach) lub w wyniku działań planistycznych gmin, prowadzonych w ramach ich ustawowych kompetencji w zakresie planowania przestrzennego.

Słownik skrótów:

DN – średnica nominalna w mm

EC – elektrociepłownia

GAZ-SYSTEM S.A. – Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

KPZK – *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*

kV – kilowolt

LNG (z ang. liquefied natural gas) – skroplony gaz ziemny

LPS POIiŚ 2014–2020 – *Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020*

m. – miasto

MPa – megapaskal

PSE S.A. – Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

PSG Sp. z o.o. – Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

PZPWM, Plan – *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*

specustawa gazowa – ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu

specustawa przesyłowa – ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych

SOR – Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

UE – Unia Europejska

Literatura

Niewiadomski Z. (red.), 2016 r., *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa.

Dokumenty i akty prawne

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, uchwała nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (M.P. z 2012 r. poz. 252).

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Mazowieckiego, uchwała nr 233 Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2014 r. w sprawie zatwierdzenia Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Mazowieckiego (M.P. z 2014 r. poz. 1142).

Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (LPS POIiŚ 2014–2020), zatwierdzona przez Ministra Energii w dniu 29 października 2018 r.

Lista projektów wspólnego zainteresowania Wspólnoty Energetycznej (PECI), przyjęta Decyzją D/2016/11/MC-EnC Rady Ministrów Wspólnoty Energetycznej z dnia 14 października 2016 r.

Plan rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na lata 2016–2025, Warszawa, kwiecień 2016 r.

Plan rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na lata 2018–2027, Warszawa, listopad 2017 r.

Plan rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. na lata 2018–2022, Warszawa, styczeń 2018 r.

Plan rozwoju Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2016–2025, Konstancin-Jeziorna, listopad 2015 r.

Plan rozwoju RWE Stoen Operator Sp. z o.o. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2017–2022, Warszawa, 2016 r.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 13180).

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. (M.P. z 2017 r. poz. 260).

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin na trasach planowanych przesyłowych sieci energetycznych.

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne (Dz.U. z 2018 r. poz. 755, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2204, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1945).

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz.U. z 2017 r. poz. 2302, z późn. zm).

Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 404).

Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami (bip.msp.gov.pl/download/1/6276/UstawawrazuzasadnieniamiOSR.pdf).

Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (<http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=1257>).

Strony internetowe

<http://www.inwestycje-w-energetyce.cire.pl/pliki/2/realizacjastrategicznychinwestycjiwzakresiesieciprzesylowych.pdf>

http://www.gaz-system.pl/fileadmin/centrum_prasowe/Rembelszczyzna-Mory_mapka.jpg

<http://www.gaz-system.pl/>

<https://www.psgaz.pl/>

<http://www.pse.pl/>

Planned development of energy transmission networks in Mazovia Voivodeship

ABSTRACT

The article presents a summary of the applicable 2018 investment plans, outlined in various documents, concerning energy transmission networks in Mazovia Voivodeship.

Construction and reconstruction of the high-voltage power lines and high-pressure gas pipelines with accompanying infrastructure are government investments. They were carried out by state-owned energy companies. Only some of the planning investments (set out in documents adopted by the Sejm or government authorities) are obligatorily included in the Voivodeship spatial management plan. In recent years, the development of most of the planned transmission power networks is carried out according to the procedures set out in the two energy special acts: transmission and gas. According to their provisions, the regulations of spatial planning and land development do not apply to the decisions establishing the location of investments and obtaining a building permit. This means that it is possible to implement investment plans, which are not included in the regional and municipal planning documents.

Due to the fact, that energy investments rise great social protests, the creation of complete information in this area was justified. It can be used by local governments in the negotiation processes with energy companies and consultations with inhabitants and non-governmental organizations.

Key words: energy networks, investments, special acts

Urszula Gadomska – absolwentka Politechniki Warszawskiej, pracownik samorządowy, kontakt: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Oddział Terenowy w Siedlcach, ul. Pułaskiego 19/21, 08-110 Siedlce, e-mail: ugadomska@mbpr.pl
Urszula Gadomska – a graduate of the Warsaw University of Technology, public administration employee, contact: Mazovian Office for Regional Planning in Warsaw, Branch office in Siedlce, ul. Pułaskiego 19/21, 08-110 Siedlce, e-mail: ugadomska@mbpr.pl

Beata Gochnio – absolwentka Politechniki Warszawskiej, pracownik samorządowy, kontakt: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Oddział Terenowy w Siedlcach, ul. Pułaskiego 19/21, 08-110 Siedlce, e-mail: bgochnio@mbpr.pl
Beata Gochnio – a graduate of the Warsaw University of Technology, public administration employee, contact: Mazovian Office for Regional Planning in Warsaw, Branch office in Siedlce, ul. Pułaskiego 19/21, 08-110 Siedlce, e-mail: bgochnio@mbpr.pl

Elżbieta Polak – absolwentka Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, pracownik samorządowy, kontakt: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Oddział Terenowy w Siedlcach, ul. Pułaskiego 19/21, 08-110 Siedlce, e-mail: epolak@mbpr.pl
Elżbieta Polak – a graduate of the Warsaw University of Life Sciences, public administration employee, contact: Mazovian Office for Regional Planning in Warsaw, Branch office in Siedlce, ul. Pułaskiego 19/21, 08-110 Siedlce, e-mail: epolak@mbpr.pl